

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput VIII. Quinta radix, abusus probabilitatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

- 69 Similiter S. Burchardus anno 1120. viginti Libros decreti sui compilavit ex SS. Augustino, Ambrosio, Hieronymo, Gregorio, Basilio, Benedicto, Isidoro, & tribus Libris penitentialibus supradictis.
- 70 Decretum quoque Gratiani, Libri quatuor Magistri sententiarum, & Summa S. Raymundi, ex Documentis Sanctorum, Decretisque Conciliorum, & summorum Pontificum composita sunt.
- 71 Denique tota sic egit Antiquitas, adeoque periculofum ac lubricum censuit, ex suo morum quaestione definire, ut si Casus per Canones vel SS. Pares foret decisis, staretur decisioni, praesumptuosumque videretur aliter decidere: si non foret decisis, sed novus, nullus particularis, etiam Episcopus, decidere audebat, sed ad Concilium vel ad iudicium plurium Episcoporum, aut Sacerdotum ad id congregatorum, referebat.
- 72 Sic Paulus & Barnabas per se non determinaverunt, sed ad Concilium Apostolorum, id est, primum Hierosolymitanum, detulerunt Casum observationis legalium.
- 73 Cyprianus epist. 61. testatur congregatos à se quatuor Episcopos, pluresque Sacerdotes, ad respondendum Pomponio, quaerenti, quid agendum cum virginibus quae dormierant cum masculis adolescentibus, à quibus se intactas asserabant. Nec sine Concilio ausus fuit respondere ad quaestionem Caledonii Episcopi, num anticipari posset absolutio lapsorum, qui ad pugnam pro fide reversi, gratiam & communionem postulabant.
- 74 Clerus item Romanus (Sede vacante) ab eodem Cypriano consultus super alia difficili quaestione de lapsis, decisionem remittit ad Concilium. Videri potest in horum fidem Cyprianus in epist. 10. 11. 12. 14. 31.
- 75 Gregorius Taumaturgus, Canone 7, respondere noluit quibusdam Episcoporum consultationibus, donec (inquit) de eis congregatis Sanctis, aliquid communiter visum fuerit. Interroga Scripturas (ait Innocentius III. in cap. per tuas, de sentent. excom.) si non inveneris, Canones Apostolicos intueri; si nec in illis, ad Catholicæ Ecclesiæ historias; si nec in illis, ad Sacerdotum exempla; si nec, congrega Seniores Provincia.
- 76 In Concilio Lemovicensi anno 1038. Episcopus quidam exposuit, non fuisse se ausum, solo iudicio suo decidere Casum novum adolescentis, qui temporalem dominum iussu supremi Principis interfecerat.
- 77 Sed & novos conscientiae Casus in Conciliis resolvi solitos, patet ex Concilio Parisiensi, extrav. de adulter. c. 4. Turonensi, extrav. de simonia; Lateranensi sub Alexandro III. p. 6. c. 9. &c. Quodque libri Casuistarum in Conciliis examinarentur, proscriberenturque, si quid novi, sine Conciliorum aut Patrum auctoritate, continerent, liquet ex dictis supra.
- 78 Ex quo verò rariora facta sunt Concilia, ad Papam Episcopi recurrerunt, quemadmodum

& Reges & Principes, &c. Ut ad Vigilium an. 538. Theodobertus Galliae Rex, petens, an ducere posset uxorem fratris sui defuncti, qui eam non cognoverat. Ad Innocentium III. Episcopus Tullensis, extrav. de adulter. c. 4. Ad Alexandrum III. Episcopus Beliovacensis, extrav. de matrimon. c. 3. Idem passim videre est in corpore Juris Canonici.

S. Augustinus l. 7. de Baptismo contra Do-
natistas c. 53. proponit quaestionem, an Baptismus mimice & joculari collatus, valeat? non audet eam per se resolvere, sed dicit: *Nobis innum est in ea non progredi aliquam temeritate sententia, quae in nullo Catholico regionali Concilio coepit, nullo plenario Concilio terminata sunt... utrum approbandus esset Baptismus, qui sic daretur, divinum iudicium, per alicujus revelationis oraculum, concordati oratione, & imperis supplici devotione gemitibus implorandum esse censerem.* Quem imitatus est S. Leo IX. in sua Romana Synodo: cum enim tractaretur de reprobandis simoniacorum ordinationibus, Venerabilis Papa (ut refert S. Petrus Damiani in epist. ad Henricum Ravennae Archiepiscopum) omnes Episcopos ex divina obtestatione rogavit, quatenus Dei misericordiam in commune deposcerent, ut quid super hoc scrupuloso negotio decernendum esset, nutantibus revelaret.

Tam procul Majores nostri abfuerunt à praesumptuosa illa licentia, qua plures moderni, Veteribus illis sanctitate & sapientia absque comparatione inferiores, in comparationeque istorum Ecclesiae Gigantum vix nani, praesumunt ex suo sensu; privataque sua ratione, Scripturam & Patrum documenta antecedente, de moribus iudicium ferre, novosque & Majoribus incognitos peccatorum excusandorum praetextus comminisci.

Quam profecto praesumptionem incastigatam noluit Deus, sed, ut eam nobis cavendam toti mundo faceret manifestum, praesumptuosos illos dimisit in adinventionibus suis, permisitque ut prolaberentur in tot proscriptas opiniones, modumque opinandi usque adeo alienum ab evangelica simplicitate, sanctorumque Patrum doctrinam, de quo conqueritur Alexander VII. supra.

Enimvero ex quo illam sibi licentiam Neoterici tribuerunt, Sanctorum doctrinam vel neglexerunt, vel adulterarunt. Ex quo verò sic negligi adulterarive coepit Sanctorum doctrina, relaxari coepit Moralis Christiana. Quae tamdiu sancta fuit, quamdiu laudatorum Veterum modestia persistit.

CAPUT VIII.

Quinta radix, abusus probabilitatis.

Hæc pariter radix ex prima profuit, ex nimia utique rationis antecedentis, seu pure humanae praesidentia, estque mali corvi malum ovum; cum non fundetur in Scrip-

tura divina, neque in Sanctorum doctrina, sed in sola præsumptione, Philosophiæque humana. Quæ ex una parte practicè probabile dicit, quodcumque viro alicui docto licitum videtur, five ita ipse iudicet ex suo sensu, privataque ratione, five ex aliorum autoritate, quæ apertè repugnantem non habeat sacra Scripturæ traditionem: ex alia verò parte, omne huiusmodi probabile, in praxi licitum securumque asserit, tamen perpendis hinc inde fundamentis appareat probabilius illicitum, quam licitum.

84 Quanta verò hinc corruptela, quanta disciplinæ christianæ relaxatio consequatur, liquet ex eo quòd humanæ rationes, quibus illa probabilitatis doctrina fulcitur, vel nihil probent, vel probent, ad licitam operationem, qualemcumque etiam minimam probabilitatem, dummodò probabilitatem, sufficere, ut videbitur in materia de conscientia probabili, & usque adeò fatentur Tamburinus lib. 1. in Decalogum c. 3. §. 3. n. 3. & 8. Paqualigus decif. 18. aliique probabilistæ, ut ad licitam operationem, minimam de licito probabilitatem, dummodò probabilitatem, sufficere putent, etiam in casu quo de ea probabilitate non nisi probabiliter constet.

85 Hinc autem ulteriùs consequitur, id omne esse licitum, cujus honestas vel uni viro docto, & in materia versato, apparet nisi ratione vel autoritate gravi, tamen talis ipsi non appareat, nisi apparentiã probabiliter probabili. Quod Tamburinus n. 4. concedit, *tamen si (inquit) contra innumeros Doctores id doceat. Ad- dit quidem hanc limitationem: dummodò in contrarium nihil appareat convincens.* Sed & hanc limitationem Escobarus t. 1. Theol. Mor. in præloq. c. 3. n. 14. intelligit de fundamento, non hunc vel illum, sed omnes absolutè convincente: *accidere enim assolet (inquit) ut tibi probabiliter opinanti ratio aliqua in contrarium convincens videatur, sed non inde opinio probabilitatem amittit. Quia licet tu illam non valeas rationem solvere, alius solvere quibus. Idque tibi debes persuadere: cum sepe ubi multe rationes insolubiles exponantur, que ab aliis facili negotio dissolvuntur. Quare imprudenter te gereres, si, ob hanc causam, aliorum opinio- nes, que ut probabiles circumferuntur, impro- bables adjudicares.* Sic ille referens Thomam Sanchez & Sayrum.

86 Amplius (si tamen amplius) progreditur Caramuel Theol. fundam. Edit. Lugdun. n. 275. ibi namque docet in terminis, nihil habendum illicitum, nisi quod impingit evidenter in aliquam legem obligatoriam evidenter, idque omne esse probabiliter licitum & practicè tutum, quod non impingit evidenter, &c. Ideò- que n. 277. asserentem aliquid illicitum, ad tria omninò præstanda obligat. *Primo (inquit) debet ostendere rationes quæ malitiam probant, esse demonstrativas, nempe tales, quibus dari probabilis responsio non possit. Secundo, debet ostendere rationes, quæ bonitatem probant, ne- quidem probabiles esse. Quandoquid id osten-*

det? *Ostendet (inquit) si omnibus ad unam de- derit solutionem qua evidenter sit vera. Nec his contentus: Tertio (inquit) etiam debet osten- dere, partem illam, quæ bonitatem asserit, non habere sufficientes autoritates, ut dicatur pro- babilis. Non sufficit ergo quòd priora duo ostenderit, sed hæc omnia simul ostendere debet, casurus causà, etsi duo ex illis ostendat, modò unum non ostendat.*

Arque utinam solius Caramuelis ea foret do- 87
ctrina! verum eandem re ipsa communissimam Probabilitatum doctrinam esse, conficitur ex duobus principiis apud ipsos solemnissimis. Primum (quod Autores innumeri docent apud Terillum ipsi consentientem in tract. de consc. probab. q. 23. n. 27.) *Si post omnem conatum adhibitum, jus (aliquid prohibens) maneat incertum, posse nos prudenter formare iudicium, quòd nulla huiusmodi lex urgeat.* Secundum (quo fulcitur primum, quòdque tradit Terillus ibidem n. 16.) est, *legem non obligare nisi sit sufficienter promulgata: talem autem non esse, nisi sit manifestè & evidenter cognita; vel (ut bonæ spei habet in Apologue. retort. dub. 7. n. 326. & 327.) legem non esse sufficienter promulgatam, quamvis invincibiliter ignoratur, an sit certò lata.* Si enim hæc principia vera sint, vera est allata, cum Tamburini, tum Caramuelis doctrina; nihil utique habendum ut illicitum, nisi quod impingit evidenter in legem obligatoriam evidenter, licitamque esse actionem omnem, quæ sit secundum opinio- nem probabiliter probabilem de licito, tamen si probabilitas illa minima sit, dummodò à probabilitatis finibus non exeat. Quia hoc ipso quòd habetur probabilitas ista de licito, deficit tam certitudo, quam evidentia de illicito (cum nulla opinio contra se certum & evidens fundamentum habens, probabiliter probabilis sit, ut fatetur Tamburinus supra;) nulla igitur actio facta, secundum opinionem probabiliter probabilem de licito (etiam minimam probabi- litate, &c.) impingit certò vel evidenter in aliquam legem obligatoriam evidenter. Omnis igitur actio ejusmodi habenda erit licita.

Si autem omnis actio ejusmodi habenda sit 88
licita, pauca profectò habenda erunt illicita (tamen talia passim ab omnibus habeantur) ferèque licebit quidquid lubebit. Tum quia tot jam sunt de humanis actibus opiniones, ut, exceptis generalibus quibusdam principiis ac Decalogi præceptis, omnia ferè sub opi- nione posita sint; ipsaque Decalogi. (& à for- tiori Ecclesiæ) præcepta tot hodie limitationi- bus, confictisque ex proprio cujusvis sensu in- terpretationibus convelluntur, ut vix rema- neat præcepto locus, prout c. 2. vidimus, ob- servatque Emin. Cardinalis Bona in aureo Li- bro de principiis vitæ christianæ p. 2. §. 46. Tum quia in tanta multitudine laxiorum Ethicorum, & Magistrorum prurientium auribus, qui (ut idem Eminentissimus ait) *ut noxia li- bertati faveant, mandata Dei & Ecclesiæ tot limitationibus & perniciosis interpretationibus convellunt,*

convellant, admodum difficile est certâ & evidenti demonstratione evincere, quod illicita sint quamplurima, etiam quæ ab omnibus ferè illicita habentur. Materia quippe moralis paucas habet demonstrationes, vel cum Philosopho in principio Ethicorum fatentur omnes, & Lyranus advertit in c. 9. Sapientie, dicens, *quod agibilia humana in pluribus talia sunt, ut quoad ea non habeatur demonstratio.*

89 Enimverò quid planius simpliciusque Decalogi præceptis? At tam varias de illis interpretationes hodie commenta est humana subtilitas, tot tricas & spinas supereminavit, tam densas difficultatum nebulas offudit, ut à pluribus hodie revocetur in dubium, sintne illa verita, quæ ab omnibus passim Majoribus pro vetitis habita sunt. Et idem est, de præceptis ecclesiasticis. Mos enim apud nonnullos Casuum Scriptores invaluit, ut quemadmodum in speculationibus quidam videntur sibi gloriose agere, si receptissima quæque negantes, vel in dubium revocantes, novas atque à communi scholarum sensu alienas opiniones tueantur, vel etiam comminiscantur; sic illi in moralibus sibi videntur nomen suum immortalitati consecrare, si novas cæli femitas à communi Majorum sensu alienas excogitent, atque cæli viam dilatent, quo hominum gratiam aucupentur, dicanturque Agni Dei, qui tollunt peccata mundi: idèque omnes humanæ subtilitatis nervos intendunt, ut tricas & altercationibus suis receptissima quæque negantes, vel in controversiam revocantes, jam licita faciant quæ olim ab omnibus illicita habebantur.

90 Quo fit, ut pauca sint in divinis humanisque legibus ac præceptis, usque adeò semota ab omni controversiâ, quæ nimiam eorum subtilitate (quæ propterea in Jure reprobatur) non reddantur obscura & controversa; ita ut zelum Dei & veritatis habentes jam deplorent, per contrarias interpretum sententias, *totum penè Jus divinum ecclesiasticumque conturbatum*, prout olim de Jure civili deplorabat Justinianus Imperator l. 3. de vet. jur. enucl. Id verò Constituit. 44. in nimiam rejicit subtilitatem, qua fit, *ut nihil in rebus humanis adeò semotum sit ab omni controversiâ, tametsi maximam cum justitia*, seu rectæ rationis dictamine, connexionem habeat, *quod dubitationem ac controversiam non recipiat, si subtiliter animi curas intendas.* Cujus Imperialis testimonii veritatem in moralibus experientia comprobatur, experientia utique infinitarum propemodum glossarum, tricarum, inventionum, quibus divinas humanasque leges obscurarunt, inflexerunt, elumbarunt, mangonifarunt, enervarunt, luxarunt, & traduxerunt Authores propositionum c. 2. recensitarum.

91 Harum quidem laxitatum complures proscriptæ sunt per Constitutiones Alexandri VII. & Innocentii XI. verum illi ipsi, qui nimiam subtilitate, minisque sobriis tricas & alterca-

Tom. I.

tionibus suis, divinas humanasque leges prius obscurarunt, in controversiam reduxerunt, indemonstratasque proinde concluderunt, atque hoc pacto earumdem vim (secundum allatam Tamburini, Caramuelis & communissimam Probabilistarum doctrinam) evigorarunt; proscriptiones illas pariter obscurare, in controversiam revocare, & evigorare conantur. Dum enim diffiteri non possunt, certas evidentissime esse quoad substantiam, eas in incertum & controversiam revocant quoad sensum (sicut & antè revocabant tot alias summorum Pontificum Constitutiones, ipsaque Decreta, etiam Concilii Tridentini.) Non obstante namque damnatione propositionis v. g. 8. & 9. quod liceat comedere, bibere, opus conjugale exercere ob solam voluptatem, id adhuc licitum asserunt ob moderatam voluptatem, solùmque damnatam contendunt, si fiat ob voluptatem immoderatam, tametsi nullus unquam Christianus ob immoderatam voluptatem id licitum asseruerit: damnatas verò propositiones illas, *partim ex diversis vel libris, vel thesibus, seu scriptis excerptas, partim noviter adinventas esse* Innocentius XI. contestetur. Nescio an majoris audaciæ non sit Caramuel, dum, loco infra referendo, dicit: non dari in mundo visibili auctoritatem condemnandi opiniones probabiles, id est (ut ipse explicat) auctoritate alicujus viri docti, vel ratione visâ ipsi gravi semel subnixas. Quippe an non inde consequens sit, 45. opiniones ab Alexandro VII. & 65. ab Innocentio XI. illegitimè condemnatas esse, aliis judicandum relinquo.

Scio non omnes Probabilistas tam liberè 92 sentire; liberumque probabilitatis usum certis limitibus non paucos coarctare. Sed dum equidem licitum universum faciunt usum opinionis minus probabilis de licito, contra agnitam probabiliorem de illicito; dum licitam in substantia, vel certa circumstantia, faciunt contraventionem legis, sive naturalis, sive positiva, sive divinæ, sive humanæ, quoties utique obligatio ipsius vel in substantia, vel in hac illave circumstantia, post diligens examen, certò & evidenter non innotescit; dum vel unius viri docti & pii (id est pro tali ab ipsis habitæ) auctoritatem satis momenti habere putant ad efficiendum practicè probabile, adeoque practicè licitum, ac tutum, quod tale ipse existimat (quia videlicet *viri magni auctoritas, satis est magna ratio, ut judicem rationes ejus probabiles, etsi minus mihi probentur* (inquit P. de Rhodes disp. 2. de actib. hum. q. 2. sect. 3. §. 1. ad 2. object.) dum hæc (inquam) universim affirmant, suis istis principiis generalibus, practicè licitas faciunt quascumque Caramuelis, Dianæ, Tamburini, Escobarii, aliorumque indulgentiorum Authorum laxitates c. 2. recensitas, etiam illas quas per speciales rationes speculative damnant. Quid enim juvat speculative eorum, privatis in quæstionibus, ab invicem dissidium, si equidem in communi illa quæstione, generalibusque prin-

D

cipiis antedictis, practicè convenient: nihil profectò juvat, quominùs in ipsos quadret quod Augustinus ait 2. de adulter. conjug. 4. *Hoc vos quidem non sentitis, sed hæc sequuntur illa que sentitis. Mutate ergo antecedentia, si vultis cavere sequentia.*

- 93 At (inquiunt) probabile non existimamus placitum cuiusque viri docti & pii, quando convincens quidpiam adfertur contra illud, v. g. condemnatio illius per Ecclesiam.

At (inquam ego) si evidenter non constet de sensu damnationis, suumque placitum vir ille doctus & pius suo sensu damnatum neget, vitroque alicui pio & docto probabilis videatur hæc exceptio, ecce iterum per generalia principia vestra (damnatione non obstante) practicè probabilis ac tuta remanebit assertio ipsius, quia in sensu ipsius incerta inevidensque erit ipsius condemnatio.

- 94 Ecce igitur quàm vastus aditus ad omnes ferè laxiores indulgentiorum Probabilistarum opiniones in praxi permittendas aperitur, per generalem illam probabilitatis doctrinam, in hac præsertim temporum hominumque conditione, in qua *tot jam sunt de humanis actibus opiniones* (ait Cardinalis Bona loco citato) *ut ferè liceat quidquid lubet.* Tanta quippe est multitudo, tantaque diversitas probabilium (ut vocant) de qualibet propemodum re proposita opinionum, ut tota penè Theologia Moralis problematica sit, ut videre est in Escobarîi, qui Theologiam Moralem, pluribus ingentibus voluminibus, totam ferè problematicam conscripsit (id est) secundum duplicem viam, quarum una alteri extremè, seu contradictione opponitur: *Est, & non est; licet, & non licet; peccat, & non peccat; tenetur, & non tenetur; sufficit, & non sufficit, &c.* Quarum viarum utramlibet ad eò securam pronuntiat, ubi supra n. 13. ut (secundum ipsum) *quancumque duarum, primò diversarum, interint homines, rectà tendant ad superos.* Quasi ipsius arbitrio, vel indulgentiorum (quos refert) Authorum, id juris datum sit, ut duas vias extremè oppositas, securas, tutasque efficere possint. Vel quasi humana ratio (in qua se fundant) quamlibet peccato excæcata, quamlibet etiam probabilius apprensus falsà quam vera, tantù ponderis sit, ut suum ei iudicium accommodare Deus teneatur, & secundum illam iudicare, infontes pronuntiando, quos humana absolvit probabilitas, etiam minor; quæque magis apparet falsitas quàm veritas. Quasi denique quoddam infallibilitatis genus acquirat, quisquis eam sequitur, tamen infallibilitatis istius nullum in Scripturis & Patribus appareat vestigium.

- 95 Id totum tamen conlectarium est ex doctrina illa Escobarîi, viri magnæ apud Probabilistas autoritatis: de quo non deerit qui dicturus est, quod de Caramuele Franciscus Verde in epist. 2. ad Caramuelem, præfixa operi, quod in ipsius defensionem contra Crispinum à Borgia Episcopum Placentinum edidit, in

qua sic loquitur: *Quis namque persuadere, etiam per somnum, sibi potuisset, capacissima anime Caramuelis oculatissimam doctrinam, exhaurientem nunquam, haurientem semper, tam sæpè de hæreticis triumphantem, & difficultatum tempestates impavide calcantem, posse improbabilitatis... notâ inuri?* Et in proœmio ejusdem operis: *Hæc pauca sufficiant, ut videant omnes, quanti faciant Caramuelem Theologi, Borgiamque impossibilem spartam assumpsisse, cum sumpsit calammum, ut Caramuelis opiniones improbabiles esse demonstraret.* Siquidem, ut ibidem q. 12. n. 535. arguit, *rationes leves aut graves, modò non sint demonstrativa, doctrinam Caramuelis non expugnant, sed roborant. Hic enim syllogismus semper in acie invicta stat. Illa opinio est probabilis, quæ tam fortibus firmatur rationibus, ut contra, licet leves, aut etiam fortes, nullam tamen demonstrativam & evidentem habeat. At tales sunt omnes opiniones Caramuelis; omnes igitur ad unam sunt probabiles.* Ideòque juxta allatam Escobarîi (quæ etiam Caramuelis est) doctrinam, rectà ad superos infallibiliter tendit, quisquis eas in praxi sequitur.

Si ita est de omnibus ad unam Caramuelis 96 opinionibus, idem consequens erit de opinionibus Dianæ, utpote, de quo Caramuel in prælud. ad Theologiam fundam. *Certi sumus* (inquit) *tanto illius dogmata Theologorum firmari numero, ut quærenti an hoc aut illud liceat, sufficiat respondere: Diana dixit.* Cùmque opiniones Escobarîi, Tamburini, & similibus Authorum laxioris doctrinæ (sic de ea in multis censuit Ecclesia) non pauciori firmentur Theologorum numero; idem de illis quoque dicendum erit. Quemadmodum & de illis ipsis Caramuelis opinionibus, quas in Germanica Editione vulgatas, in Romana & Lugdunensi ipse Editione revocavit; cùm non sic revocaverit, ut circa eas tria illa n. 86. enumerata præstiterit, quæ (iplomet Authore) necessaria sunt, ad ostendendam practicam eorum improbabilitatem, atque ad eò impracticabilitatem. Idem denique dicendum erit de hac Caramuelis propositione: *Non datur in mundo visibilibus auctoritas condemnandi opiniones probabiles,* Theolog. fundam. p. 1. n. 182. 259. & 285. Ex quo conlectarium est; non dari in mundo visibili, nec proinde in Summo Pontifice, nec in ullo Concilio, quamlibet Oecumenico, potestatem condemnandi ullam Caramuelis opinionem. Omnes enim ad unam sunt probabiles, & impossibilem spartam Placentinus Episcopus assumpsit, dum sumpsit calammum, ut aliquas ipsius opiniones improbabiles esse demonstraret, si Francisco Verde credimus. Qui propterea addit: *Quidquid approbatum est à magno* (quem vocant) *Caramuele, condemnari à nemine posse.*

97 Ecce quousque dilatata sunt philacteria probabilium (quas vocant) opinionum! quantis insuper elogiis celebrantur Principes indulgentiorum Caluistarum! Ideò verendum, multumque verendum, ne succrescente numero hujusmodi Authorum (humanæ sortis vitio) suâ spon-

te in laxiora proclivium, laxiorum opinionum in tantum per eos succrescat multitudo, ut hinc omnis licentiæ asyllum quoddam fidelibus aperiat, sicque multitudo fidelium, non Hierusalem civitas sancta, sed Babylon confusionis efficiatur. Id enim sequi pronum est ex eo quod humanæ authoritatis, male suadæque rationis arbitrio, omnia ferè velut probabilia permittantur, etiam jus excipiendi à generalibus Dei & Ecclesiæ legibus. Quod eo ipso fit, quo omnia permittuntur probabilitati, etiam minori, etiam in sola Caramuelis, Dianæ, Tamburini, Escobarii, vel similibus Scriptorum auctoritate, vel humanâ ratione ab ipsis excogitata, non in divinis Litteris, nec in SS. Patribus fundata. Neque enim satis enarrari potest, quantorum malorum colluvies ex infecta ista radice nata sit pullulare, in hoc præsertim luxuriantium ingeniorum seculo, in quo non pauci surrexerunt Patroni complurium opinionum, communibus vulgaris honestatis notionibus adeo repugnantium, ut horrore sint, vel ipsis Ethicis, in quibus mica superest probitatis, scandalosæque vitæ sint ipsis etiam hæreticis. Quos inter famosus Ministellus *Drelincoart* librum sub hoc titulo edidit: *Licentia quam Casus & Communio Romana dant suis devotis*: sed eam non dat Ecclesia Romana, utpote, quæ licentiosas illas opiniones per Alexandrum VII. & Innocentium XI. publico Decreto tanquam scandalosas, & animarum perniciem inferentes, condemnavit, practicarique, & ut probabile doceri prohibuit. Ex dictis tamen videre quisque potest, quousque processerit doctrina illa probabilitatis, & an non merito ipsi applicari possit famosa sententia Concilii novem Cardinalium, pro detegendis & curandis radicibus malorum in Gallia grassantium, à Paulo IV. deputatorum: cum enim varias ipsi notassent opiniones Ecclesiæ noxias, & inter eas sequentem, *Voluntas Pontificis, qualiscumque ea fuerit, in materia simonia, est regula qua ejus operationes diriguntur: ex quo procul dubio efficit, ut quidquid libeat etiam liceat*. Monuerunt Pontificem, quod ex hoc fonte irrupere in Ecclesiam Dei tot abusus, & gravissimi morbi, quibus enarratis dixerunt: *Videat Sanctitas Tua, quod processit assertoria illa doctrina*. Sed & Cardinalis de Laurea in Epitom. Canon. in prælimin. ad Lect. *Cogitanti mihi (inquit) serioque indaganti, undenam... tanta circa morales doctrinas... in christianum orbem irrepsit laxitas, effrenisque in privato quolibet opinandi libido, facilliter occurrit, inde sumpsisse exordium, quod Spiritus Sancti Eccl. 8. contempto magisterio, narrationes Patrum nostrorum prætereuntes, propria innixi prudentia, nostris nimium indulgemus affectibus, nec amplius ad amussim lapidem, juxta Philosophi præceptum, sed ad lapidem amussim aptare contendimus. Non, inquam, legem voluntatem subjicimus, sed legem ipsam ad voluntatem trahere non formidamus... nullique non insuper probabilitatis involucre* Tom. I.

honestentur singula, ut nullum jam superstiti agibile, in cuius gratiam bivium protinus non sit paratum certissimum, &c.

CAPUT IX.

Sexta radix: abusus harum maximarum: In obscuris benignior interpretatio, vel opinio sequenda: Odia restringenda, favores ampliandi: In dubio melior est conditio possidentis, &c.

HÆc quæ dixi superiori capite, quæque 98 rursus (Deo dante) prolecurus sum to. 2. l. 1. (ubi opinionem illam, quæ licitum asserit usum cujusve opinionis, etiam minus probabilis de licito, in concursu probabilioris de illicito, conabor funditus evertere) non dixi, nec dicturus sum, ad taxandum, seu notandum personas, vel intentionem Authorum illius opinionis, quasi scopus illorum sit christianæ disciplinæ corrumpere sanctitatem. Absit enim ut id suspicer de doctissimis, integerrimis, religiosissimisque Viris, quorum propositum existimo non aliud fuisse, nisi opiniones suas ad hominum imbecillitatem attemperare, ne immoderata severitas imbecilles homines in majora mala, vel etiam in desperationem adigeret; ad quod præcavendum, visum est ipsis melius viam mandatorum dilatare, quàm artare; melius, leges interpretari benignè, quàm rigidè. Quia benignior interpretatio, multis (inquiunt) est causa salutis: rigida, multis est causa damnationis.

Hac etiam de causa, in dubio conflictuque 99 opinionum, hinc pro lege, inde pro humana libertate, melius existimant favere libertati quàm legi, eum in sensum usurpantes illas Juris regulas: *Benignior interpretatio facienda, favores ampliandi, odia restringenda. In dubiis quod minimum sequimur. Opinio benignior est sequenda.*

Sed ut laudanda est benigna ipsorum intentio, non pariter laudanda est mediocrum electio. Reverà namque abusi sunt nomine benignitatis & favoris, falsam benignitatem pro veta accipientes, nec tam attendentes quid reverà favorabile esset animarum salutem, quàm noxiæ corrupti hominis libertati. Nec abusus iste minùs radix est Theologiæ laxioris, quàm abusus probabilitatis, de quo præcedenti capite. Sub iis namque prætextibus, Moralis laxioris Authores invexerunt opinandi modum, alienum ab evangelica simplicitate, sanctorumque doctrinâ, quem si fideles in praxi sequerentur, ingens irreptura esset vitæ christianæ corruptela, prout Alexander VII. in Decreto suo conqueritur. Unde nec alios Authores habet dictarum maximarum abusus, nisi quos habent radices præcedentes; nec aliud est nisi mera adinventio Philosophiæ humanæ, in sola ratione antecedente fundamentum habens (si quod habet) non in factis Litteris, nec in sacris Canonibus, nec in sanctis Patribus.